

INLEIDING

Samenvatting van de inleiding over eucharistie en aanbidding door Mgr. J. van den Hende, zaterdag 30 juni 2018 kerk van de H. Antonius van Padua (De Boskant) in Den Haag

We zijn met veel mensen. Vlak voor de zomerperiode bent u met velen gekomen, om in het Jaar van Gebed extra aandacht te besteden aan de opdracht van de Heer die zegt in het Lucas evangelie: blijf bidden, volhard in het gebed. En Hij zegt: zal Ik bij mijn terugkeer op aarde nog geloof vinden (cf Lucas 18, 1 en 6)?

Het is niet vreemd dat we een leven in gebed verbinden met een leven in geloof. Paus Benedictus XVI spreekt over gebed als de ademhaling van de ziel. We bidden om onze ziel op adem te brengen en zo ons leven in geloof te kunnen volbrengen. Omdat bidden en geloof bij elkaar horen, en omdat geloven afhankelijk is van onze trouw aan het gebed, hebben we een heel jaar om aandacht te besteden aan het bidden. Vandaag spreken we over de aanbidding van de Heer in het heilig Sacrament, dat een bijzondere manier van bidden is.

Ik zal met u spreken over de eucharistie en over de aanbidding in het sacrament. Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) noemt de eucharistie “bron en hoogtepunt” (Lumen Gentium 11). Bron wil zeggen: de eucharistie brengt ons als hoogste gebed steeds dicht bij de Heer. De eucharistie voedt ons. Niet zonder reden zegt de Kerk dat de eucharistie in de ontmoeting met de Heer zo de bron is, dat deze de Kerk opbouwt. Johannes Paulus II zegt in de encyciek ‘Ecclesia de eucharistia’ (2003) dat de eucharistie datgene is wat ons tot Kerk maakt. Het is heel belangrijk dat we de eucharistie beschouwen als gebed. Het eucharistisch gebed zelf wordt het grote dankgebed genoemd, waarin we Jezus’ kruisdood en verrijzenis gedenken, hoe Hij zijn leven heeft gegeven aan het kruis en is opgestaan uit de dood. Zo is de eucharistie bron en hoogtepunt, ons meest belangrijke gebed, waarin de Heer dichtbij ons is, ons aanspreekt en de priester te midden van de gelovigen zijn stem en handen leent aan de Heer voor dit bijzondere sacrament.

Vanaf de vroegste tijd van de Kerk is er grote eerbied voor het sacrament van de eucharistie. We lezen al in de Handelingen van de Apostelen, dat de leerlingen trouw bleven aan het gebed en het breken van het brood (Handelingen, 2, 42). Niet voor niets wordt dat in één adem genoemd. Als men eucharistie vierde, kon men niet altijd iedereen die ziek was ook meteen bereiken. Zo is vroeg in de Kerk het gebruik ontstaan om de eucharistie te bewaren na afloop van de viering van de eucharistie, voor de zieken om buiten de mis te ontvangen als viaticum. Daaruit is eigenlijk de aanbidding ontstaan. Het lichaam van de Heer werd bewaard ten behoeve van de zieken om het hen te geven. Het bracht mensen er uiteindelijk toe buiten de mis te bidden bij het sacrament.

Jezus zegt: Ik ben met u tot het einde van de wereld (Matteüs 28, 20). Al heel vroeg hebben de christenen ervaren dat de Heer in de eucharistie deze belofte waarmaakt. Bij de Heer blijven. U krijgt straks een gebedskaart ‘Blijf in mijn liefde’ (cf Johannes 15, 9). Het is belangrijk om die aansporing te verbinden met de eucharistie. We kunnen het beste in de liefde van de Heer blijven als we vanuit de eucharistie leven en de Heer aanbidden in het sacrament dat we bewaren.

Aanbidding is zoals ik aangaf, verbonden met de eucharistie. In de eucharistie bouwen we de Kerk op en worden we zelf opgebouwd. We worden uitgenodigd te bidden bij het sacrament. Dat kan in stilte bij het tabernakel, bij een gesloten ciborie die op het altaar staat, of bij uitstelling dat wil zeggen met zichtbaar de hostie in de monstrans.

Omdat de eucharistie onze Kerk opbouwt, mogen we niet vergeten dat we die eucharistie moeten blijven vieren en de Heer nabij zijn in gebed, wanneer we Hem zoeken in het sacrament dat bewaard wordt. Gewoon bij de Heer willen zijn, een bezoek brengen, bidden en Hem vertellen wat ons op het hart ligt. De heilige Alphonsus De' Liguori heeft meditaties geschreven voor wie bij het sacrament wilde bidden. De eerste meditatie spreekt over de woorden van Jezus zelf: Ik ben met u tot het einde van de wereld (Matteüs 28, 20). De Heer is aanwezig in de eucharistie en in de blijvend aanwezig in het sacrament dat wordt bewaard. Zo is ons aanbidden een antwoord op zijn belofte: Ik ben met u. Ons antwoord is: en ik ben bij U.

We mogen dat persoonlijk doen, maar onze aanbidding wordt nooit iets privés of individueels. In de recente documenten over aanbidding wordt gezegd dat je bij persoonlijke aanbidding altijd meteen verbonden bent met de hele Kerk. Je beseft te behoren tot zijn lichaam, het lichaam van Christus. En zoals de eucharistie de Kerk opbouwt, mag aanbidding het besef doen groeien dat je niet alleen voor de Heer staat, maar met de hele Kerk die bidt en die de Heer wil navolgen in zijn liefde. Zo moeten we geen tegenstelling maken tussen het persoonlijk bidden en het gemeenschappelijk gebed van de Kerk. Ook als we de communie naar de zieken brengen is dat immers een benadrukken dat ze deel uitmaken van het lichaam van Christus. Paulus zegt: waar één lid lijdt, lijden allen en waar één vreugde heeft, delen allen daarin (cf 1 Korintiërs 12, 26).

Aanbidding, kunnen we vaststellen, is niet iets van het verleden. Er zijn al drie belangrijke documenten uit dit millennium die erover spreken. Het genoemde document van paus Johannes Paulus II, de encycliek *Ecclesia de Eucharistia* uit 2003. Daarna 'Redemptionis sacramentum' uit 2004 (Congregatie voor de Goddelijke Eredienst). En paus Benedictus schreef na de synode over de eucharistie in 2007 de exhortatie 'Sacramentum caritatis'. Een ander document is nog het 'Directorium van de volksvroomheid'. Dit besteedt ook aandacht aan aanbidding en maakt duidelijk dat er innerlijke band is tussen het kruisoffer en de verrijzenis van Jezus en zijn blijvende aanwezigheid in het sacrament dat wij bewaren.

Er is in de laatste jaren wel gezegd: de eucharistie is om te vieren en niet om naar te kijken. Paus Benedictus zegt echter, wanneer we de eucharistie ontvangen hebben, hebben we daarvoor ook al in eerbied gezegd: Heer, ik ben niet waardig, Lam Gods [...] ontferm U over ons. Zo mogen we voorafgaande aan en vanuit de viering van de eucharistie, Hem als de gekruisigde en verrezen Heer gezelschap houden en weten dat Hij elke dag in onze Kerk is en dat wij door Hem worden opgebouwd tot het lichaam van Christus. Van daaruit kunnen we zijn liefde delen met anderen. De Heer strekt zijn liefde naar allen uit en die mogen wij laten zien. Zo is de eucharistie ook 'een motor' voor daden van liefde en een oefening in liefde, die we vanuit de praktijk van de aanbidding mogen laten zien in de concrete dienst aan de medemens.